

Program prezentacji i warsztatów artystycznych na Festiwalu Nauki w Domu Zjazdów i Konferencji, w Pałacu w Jabłonie w dniach 21 – 22 września 2019 r

Artystyczne i technologiczne aspekty ratowania zabytków rzeźby i architektury w pracowni konserwatora dzieł sztuki.

W tegorocznej odsłonie Festiwalu Nauki nasza Katedra w formie wykładów i ćwiczeń zaprezentuje wybrane problemy z konserwacji zabytków rzeźbiarskiej i architektonicznej dekoracji elewacji - w tym również budowli parkowych, na przykładzie kompozycji figuralnych z wystroju Łuku Tryumfalnego z parku w Jabłonie oraz sztukatorskiego wystroju wnętrz czy też ceramicznych arcydzieł codziennego użytku. W szerokim nurcie zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa będą przygotowane także najciekawsze przykłady prac rzeźbiarskich, ilustrujące przebieg kształcenia artystycznego. Będą to kompozycje prezentujące umiejętności modelowania studium z natury, ćwiczenia z kopii rzeźbiarskiej i rekonstrukcji oraz innych elementów drogi twórczej, które poprzez praktyczną stronę kształcenia artystycznego przyczyniają się bezpośrednio do rozwoju wrodzonych umiejętności plastycznych i zdolności manualnych.

W ekspozycji zaprezentujemy ćwiczenia wykonywane przez studentów w ramach zadań dydaktycznych, realizowanych w pracowniach:

- 1. Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej i Elementów Architektury**, pod kierunkiem prof. Andrzeja Kossa, as. Agnieszki Zambrzyckiej, as. Anny Dudy-Maczugi i as. Anny Kudzi.
- 2. Pracownia Konserwacji i Restauracji Ceramiki**, prowadzonej przez dr hab. Jacka Martusewicza prof. ASP oraz as. Magdalenę Skarżyńską.
- 3. Konserwacji i Restauracji Rzeźby Gipsowej i Sztukaterii**, kierowanej przez dr hab. Janusza Smazę prof. ASP i as. Piotra Owczarka,
- 4. Konserwacji i Restauracji Rzeźb z Marmurów Krystalicznych (nowo formowana)** prowadzonej przez prof. dr hab. Andrzeja Kossa i as. Andrzeja Kazberuka,
- 5. Technik, Technologii Rzeźbiarskiej, Kopii i Rekonstrukcji**, pod kierunkiem dr hab. Wiesława Procyka prof. ASP i starszego wykładowcy Antoniego Ciężkowskiego,
- 6. Pracowni Rzeźby** - prowadzonej przez prof. Antoniego Pastwę i starszego wykładowcę Elżbietę Macander.

- 1. Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej i Elementów Architektury** pod kierunkiem prof. Andrzeja Kossa, as. Agnieszki Zambrzyckiej, as. Anny Dudy-Maczugi i as. Anny Kudzi, przygotowała prezentację z zakresu praktyki konserwatorskiej na polu ochrony zabytków rzeźby i architektury. W ekspozycji znajdują się eksponaty wypożyczone do ćwiczeń z zakresu konserwacji, pozostające m.in. w zbiorach pałacu w Jabłonie.

Na przykładzie figury wojownika z łuku Tryumfalnego prowadzony będzie pokaz wybranych czynności konserwatorskich, związanych z uzupełnieniem niezachowanych fragmentów formy rzeźbiarskiej. Komentarz dydaktyczny dotyczył będzie także zabytkowych detali, fragmentów architektonicznego wystroju elewacji, na elementach wykonanych z piaskowca i wapienia. Na ich

przykładzie będą prezentowane wybrane metody z praktyki usuwania mikroorganizmów, zanieczyszczeń atmosferycznych i nawarstwień.

Zagadnienia będą prezentowane na tle plansz, ilustrujących czynności konserwatorskie w pracowni oraz w plenerze, przy stanowisku zaaranżowanym w formie fragmentu pracowni konserwatorskiej, gdzie można będzie także poznać metodykę i wykonać proste ćwiczenia z zakresu renowacji zabytków.

Elementem dodatkowym dla zainteresowanych, będzie możliwość zaprezentowania problematyki, dotyczącej realizacji ćwiczeń z zakresu konserwacji elementów rzeźbiarskich, prowadzonych w ramach letnich praktyk studenckich w Pokoju Kąpielowym - w formie słownego komentarza.

2. **Pracownia Konserwacji i Restauracji Ceramiki** prowadzona przez dr hab. Jacka Martusewicza prof. ASP i as. Magdalenę Skarżyńską proponuje warsztaty, prezentujące technikę dekoracji fliz holenderskich. Ćwiczenia będą realizowane na przykładach kopii płytek ceramicznych, które zdobią tzw. pokój kąpielowy księcia Józefa Poniatowskiego w Jabłonie, który był konserwowany w ramach letnich praktyk studenckich w Pałacu w Jabłonie, prowadzonych przez naszą katedrę.

Warsztaty dla zainteresowanych będą dotyczyły możliwości samodzielnego namalowania przedstawień z płytek holenderskich. Proponujemy wykorzystanie też motywów z fliz z zbiorów pałacu w Jabłonie.

Uczestnicy zadania otrzymają płytki ceramiczne pokryte białym szkliwem oraz wydrukowane na kalce gotowe wzory motywów historycznych. W miejscach linii rysunku będą nakłuwali kalkę tworząc szablon – w tradycji holenderskiej nazwany „*spons*”, analogiczny jak w technice przeniesienia konturów w malarstwie ściennym. Po przeniesieniu rysunku będzie można namalować przedstawienie farbami do ceramiki w kolorze kobaltu. Uczestnicy będą mogli zabrać ze sobą wykonane prace.

W programie uzupełniającym prezentowane będą:

- przykłady rekonstrukcji ubytków warstwy malarskiej fliz w technikach konserwatorskich – demonstrowane przez Panią Magdalenę Skarżyńską.
- przedstawione zostaną także przykłady kopii XVIII-wiecznych fliz holenderskich wykonanych zgodnie z pierwotną technologią ceramiczną, pozostające w zbiorach pracowni Konserwacji i Restauracji ceramiki.
- ponad to uczestnicy będą mogli uzyskać od pracowników odpowiedzi na interesujące ich pytania z zakresu pierwotnej technologii produkcji i konserwacji fliz holenderskich.

Warsztaty będą prowadzone na tle plansz w formacie 100 x 70 cm, ilustrujących prace konserwatorskie przy XVIII-wiecznych flizach z zakrystii kościoła św. Anny w Warszawie.

3. **Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Gipsowej i Sztukaterii** prowadzona przez dr hab. Janusza Smazę prof. ASP i as. Piotra Owczarka, zaprezentuje wybrane zagadnienia z zakresu konserwacji i restauracji gipsowych sztukaterii, na przykładzie kilku zabytkowych faset z historycznych fragmentów sztukatorskiego wystroju wnętrz.

Warsztaty z zakresu praktyki konserwatorskiej dotyczyć będą między innymi wykonywania odkrywek stratygraficznych na powierzchni zniekształconych przemalowaniami detalach płaskorzeźbionej dekoracji faset. Efekty prac prowadzić będą do ustalenia pierwotnej kolorystyki zabytkowego wystroju willi. Podczas ćwiczeń o charakterze pokazowym, zmierzających do usunięcia

przemalowań, można będzie ponadto prześledzić proces wydobycia oryginalnego modelunku i przykłady rekonstrukcji uszkodzonych detali.

Planuje się przygotowanie stanowiska warsztatowego, które wyposażone będzie w zespół podstawowych narzędzi konserwatorskich oraz kilka sztuk plansz ze zdjęciami ilustrującymi czynności konserwatorskie w pracowni. Dodatkowym uzupełnieniem stanowiska będą przykłady kilku gipsowych zabytków przed oraz po zakończeniu prac konserwatorskich, zrealizowanych przez studentów pracowni w ramach zajęć kursowych.

- 4. Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby z Marmurów Krystalicznych**, pod kierunkiem prof. Andrzeja Kossa oraz as. Andrzeja Kazberuka przygotuje prezentację z zakresu praktyki konserwatorskiej na polu ochrony zabytków rzeźby wykonanej ze skał krystalicznych: marmuru krystalicznego, wielobarwnych marmurów kryptokrystalicznych, alabastru, onyksu itp. W ekspozycji znajdują się eksponaty wypożyczone do ćwiczeń z zakresu konserwacji, pozostające m.in. w zbiorach ASP i muzeów warszawskich.

Na przykładzie surowców krystalicznych zostaną przeprowadzone czynności oczyszczania powierzchni wyżej wymienionych detali historycznych. Zostaną zastosowane proste metody polegające na umyciu luźno zalegających nawarstwień wodą przy użyciu szczoteczek, pędzli, szpachelek. Dla bardziej zainteresowanych i odważnych zostanie udostępniona parownica- oczyszczanie nawarstwień bardziej skonsolidowanych z podłożem przegrzaną parą pod ciśnieniem. Zostanie zaprezentowana mikropiaskarka i omówione metody jej zastosowania przy oczyszczaniu nawarstwień najsilniej związanych z podłożem kamiennym. Zabiegi oczyszczania będą przeprowadzone zgodnie z zasadami BHP i ściśle nadzorowane.

Zagadnienia będą prezentowane na tle plansz, ilustrujących czynności konserwatorskie w pracowni oraz w plenerze.

- 5. Pracownia Technik, Technologii Rzeźbiarskiej, Kopii i Rekonstrukcji** prowadzona przez dr hab. Wiesława Procyka prof. ASP i starszego wykładowcę Antoniego Ciężkowskiego w zakresie studium formy i stylu wystawi kilka kopii rzeźbiarskich, wykonanych przez studentów na podstawie modeli historycznych, przy zastosowaniu metody ręcznego formowania w glinie. Będą to najlepsze realizacje, ilustrujące umiejętności rekonstrukcji zniszczonych zabytków rzeźby figuralnej oraz elementów dekoracji architektonicznej.

Dla zainteresowanych omawiane będą także zasady tworzenia kopii rzeźbiarskich w stylistyce z epoki średniowiecza oraz baroku, na przykładach wykonanych w mieszankach mineralnych imitujących naturalne surowce kamienne.

Ponad to demonstrowane będą rezultaty artystycznych zmagień, wynikające z pierwszego kontaktu z materią kamienną, w procesie poznawania metodyki realizacji kopii niewielkiego detalu z dekoracji elewacji, przy wykorzystaniu tradycyjnych technik i konwencjonalnych narzędzi rzeźbiarskich.

Zagadnienia demonstrowane będą przy stanowisku, wyposażonym w formy do pokazów wykonywania odlewów małych detali z ornamentyki architektonicznej oraz profili sztukatorskich itp. Dodatkowo w celach edukacyjnych przygotowane będą plansze z materiałem ilustrującym wybrane kadry z procesu dydaktycznego, podczas z tworzenia kopii rzeźbiarskiej metodą modelowania odręcznego, bez stosowania przyrządów rzeźbiarskich.

6. **Pracownia Rzeźbiarska Katedry Konserwacji i Restauracji Rzeźby** - prowadzona przez prof. Antoniego Pastwę i starszego wykładowcę Elżbietę Macander analogicznie jak w sezonie ubiegłym przygotowuje rzeźbiarskie warsztaty dla dzieci i dla dorosłych, w których znajdują się:

- możliwość kształtowania własnych kompozycji w miękkim materiale rzeźbiarskim, w glinie; (pomoc w wykonywaniu zadań)
pokaz rzeźbienia,
- wykuwanie rzeźby z formy odlewniczej i odsłanianie kształtów pozytywu,
- scalanie (składanie) na powrót w całość rozfragmentowanej płaskorzeźby,
- ćwiczenia praktyczne z metodyki kucia w kamieniu.

Dla zainteresowanych – tajniki warsztatowe sztuki rzeźbiarskiej od modelowania w glinie do wykonywania z kamienia. W tle na planszach lub tzw. „rollapach” zaprezentowane zostaną wybrane fotografie z życia pracowni, uchwycone podczas zajęć praktycznych studentów oraz z wystawy prac rzeźbiarskich z minionego roku akademickiego.

Z wyrazami uszanowania

prof. ASP dr hab. Wiesław Procyk
Kierownik Katedry Konserwacji i Restauracji Rzeźby

wraz z pracownikami.